WWW.LAWSHIPS.COM
BY YOAV HARRIS
Email:
yoavh@maritime-law.co.il
Harris & Co
Maritime law office

CHAMBERS & PARTNERS
REVIEW
"HAS SIGNIFICANT LITIGIOUS CAPABILITIES."
"GREAT LAWYER."
"EXTREMELY SHARP AND FAST."
Chambers CONTRIBUTOR Global Practice Guides 2024 Shipping
dun's 100
The LEGAL 500

"אחריות שילוחית" להתפרעות אוהדים, האמנם?

על בסיס מידע מודיעיני והיערכות מוקדמת המשטרה אסרה מכירת אלכוהול בסביבת אצטדיון סמי עופר לפני משחק "הקלאסיקו הישראלי": מכבי חיפה נגד מכבי תל אביב. על בסיס אותו מידע מודיעיני והיערכות מוקדמת המשטרה אסרה ככל הנראה גם על הכנת אביזרי עידוד כולל תופים ליציעי האצטדיון -כלומר ליציע הצפוני (גלגולו של יציע ג' מקריית אליעזר). חלק מאוהדי אותו יציע חשבו או סברו או הרגישו שהמועדון שיתף פעולה עם המשטרה או לא נלחם מספיק עבורם. בדקה ה- 11 ובזמן התקפה של מכבי תל אביב זרקו חלק מאותם אוהדים חזיזים מפיצי עשן (פירוטכניקה) לתחומי המגרש. הללו הוסיפו ועשו כן כל 10 דקות: גם כאשר מכבי חיפה הובילה 0:1, גם כאשר אחד החזיזים פגע בגבו של שוער מכבי חיפה כיוף, גם כאשר השופט התריע - באמצעות הכרוז כי הוא יעצור את המשחק וגם כאשר קפטן הקבוצה דולב חזיזה ניגש לאותו יציע וביקש את הפסקת השלכת החזיזים. הם עשו כן גם כאשר האצטדיון כולו שרק להם בוז באופן הממחיש כי זולתם, כל האוהדים מתנגדים להשלכת רימוני העשן. זאת באנטי תזה מוחלטת לרוח ולטקס האחדות וההנצחה, לאור חזרתן המשמחת של החטופות, ששררה באצטדיון בפתיחה.

צילום: יואב הריס

משטרת ישראל שנערכה לאירוע, הסתפקה בפינוי החזיזים מהמגרש. לא הציבה שורה בצורה של שוטרים שיחצצו בין היציע למגרש, לא נכנסה ליציע על מנת להשליט בו סדר. במהלך הפסקת המחצית הודיעה המשטרה כי המשחק איבד את ערכו הספורטיבי והורתה על הפסקתו מחמת השמירה על ביטחון הציבור, כולל בהתחשב בכך שבמחצית השנייה שוער הקבוצה היריבה- מכבי תל אביב אמור לשהות בשער הקרוב לאותו יציע צפוני ממנו נזרקו החזיזים.

המשחק הופסק/ פוצץ כ- 30,000 אוהדים הלכו לביתם כועסים ומתוסכלים. הקבוצה הועמדה לדין בגין "התפרעות אוהדים". בהינתן כי הפסקת המשחק הייתה לנוכח השלכת האמצעים הפירוטכניים השיטתית שלא נפסקה (ולא בגלל התפרצותו של המאמן ברק בכר למגרש וה"מסרים" שהחליף עם כובש השער לזכות מכבי תל אביב), נשאל, האמנם?

סעיף "התפרעות האוהדים" מצוי אי שם בירכתיי סעיף משנה טו לסעיף 20 לתקנון המשמעת של ההתאחדות לכדורגל אשר תחת הכותרת "עבירות קבוצה", קובע את אלו הבאים: "20. קבוצה המבצעת עבירה מן העבירות להלן או מנסה או משדלת או מסיתה או מדיחה או קושרת קשר לבצע עבירות מן העבירות דלהלן. תהא צפויה לאחר או יותר מן העונשים". לאחר דברי פתיחה אלו, מונה הסעיף שורה של עבירות למיניהן, כגון אי הופעה למשחק, סירוב לקיים משחק, אי מתן הגנה לשופט המשחק ובהמשך – את אותה עבירה של "התפרעות אוהדים"- אשר אכן כוללת "זריקת חפצים, חול, אבנים, בקבוקים, חזיזים, רימוני עשן או ציוד פירוטכני אחר לשדה המשחק או לעבר שופט המשחק, שחקנים, ממלאי תפקידים בקבוצה, אנשי משטרה או לעבר היציעים או בתוך היציעים המיועדים לצופים במשחק".

כלומר פרק "עבירות הקבוצה" כולל שני סוגים של עבירות: עבירות אותן מבצעת הקבוצה -למשל אי התייצבות למשחק, ועבירות שאותן הקבוצה כלל לא מבצעת כי אם האוהדים- אותה עבירה של "התפרעות אוהדים". בהתאם, אותו סעיף 20 האמור, כולל שני סוגים של מעשים: "קבוצה המבצעת עבירות להלן" או "מנסה או משדלת או מסיתה או מדיחה או קושרת קשר". הסוג הראשון, מתייחס לעבירות אותן מבצעת הקבוצה, הסוג השני, מתייחס לעבירות שהקבוצה לא מבצעת (כי אם האוהדים) (על ההבדל בין קבוצה לאוהדים ניתן ללמוד גם מתקנון היסוד של ההתאחדות לכדורגל המעניק לקבוצות זכות הצבעה באסיפה הכללית וכדומה, באופן המלמד אף הוא כי הקבוצה לחוד והאוהדים לחוד).

לכן, לפי תקנון המשמעת, על מנת שקבוצה תהא מחויבת ב"התפרעות אוהדים" נדרש שקבוצה תנסה, תשדל תסית, תדיח או תקשור קשר עם האוהדים לביצוע אותן התפרעות אוהדים- השלכת חזיזים ואמצעים פירוטכניים?

נחזור אפוא לתיאור האירועים, כלום ניתן לומר שהקבוצה (מכבי חיפה) הסיתה או עודדה או קשרה קשר עם האוהדים להשלכת החזיזים? נהפוך הוא, על פניו - מתוך העובדות והאירועים כפי שהתרחשו ניתן להניח ולהסיק כי נראה כי החזיזים נשלכו גם כנגד הקבוצה- בשעה שהיא הובילה, תוך פגיעה גם בשוער הקבוצה, ומתוך מודעות ברורה לכך שהפסקת המשחק והפסד טכני בוא יבוא- ובכוונה להביאו- על מנת שבפעם הבאה "יספרו אותם" ו"להראות להם מי זה היציע הצפוני" (בהכללה כמובן).

כאן, נכנסת לתמונה אותה "אחריות שילוחית" בה נוהגים לנופף כאשר מייחסים לקבוצה את התפרעות האוהדים. המדובר בסעיף 15 ב. לתקנון המשמעת אשר קובע כי "קבוצה אחראית באחריות שילוחית לכל עבירה אשר נעשתה על ידי אוהד או אוהדים של הקבוצה, בין אם אוהד קבוע ובין אם אוהד לשעה, בין שנעשתה מטעמה או מיוזמתה ובין שנעשתה מיוזמת האוהד ושלא מטעמה, בין שנעשתה בידיעת הקבוצה ובין שנעשתה שלא בידיעתה, בין שפעל מתוך כוונה לשרת את מה שנראה לו עניינה של קבוצה מסוימת ובין אם לאו". (ונטמיע כאן את השאלה האם לנוכח האמור בסעיף 15 ב. זה מה ה"צורך" במלל המתואר של סעיף 20 הנ"ל, והאם לא ניתן לקבוע כי סעיף 20 הנו גובר בהיותו ספציפי? או שלכל הפחות אותה "אחריות שילוחית" תפורש גם על פי העדרם של מעשה עידוד או שידול וכדומה, הנדרשים לצורך הקמת אחריות על פי סעיף 20 ?).

בפסק הדין של בית הדין העליון (של בית הדין המשמעתי של ההתאחדות לכדורגל) אשר דן בהפסקת הדרבי התל אביבי בעקבות התפרצות אוהד למגרש (מיום 24/11/2024) נקבע כי הרציונל לאותה "אחריות שילוחית" הוא "לתמרץ את הקבוצות להשקיע כל מאמץ על-מנת למנוע את ההתרחשות הפסולה". ההנחה היא כי אם אוהדים יפנימו שהם מזיקים במעשיהם לקבוצתם האהודה, הדבר ייצור הרתעה הולמת" וגם – "הקבוצות נהנות מן האוהדים, באמצעות רכישת הכרטיסים על -ידיהם והעידוד שהם מספקים. ראוי אפוא כי יישאו באחריות להתנהלותם של אלה". דברים אלו הוצגו בדו"ח הוועדה לבחינת רפורמה בדרכי המאבק בהתפרעויות במשחקי כדורגל, פרופ' מיגל דויטש, עו"ד אפרים ברק, ופרופ' יאיר גלילי (נובמבר 2022). הדו"ח מלומד מוסיף בסעיף 126 את התפיסה ולפיה מאחר וקבוצה ואוהדיה היא פרוייקט משותף ונוצרת ביניהם "קהילה" ותלכיד משותף, הרי ש"קשה להניח כי קבוצה תתפתח ותגיע להישגים ללא ה"דחיפה" והתמיכה של אוהדיה. קבוצה נהנית מתמיכת האוהדים ומייחלת לה, ועם היתרונות מגיעים החסרונות, דהיינו ייחוס האחריות בגין ההתפרעויות לקבוצה מושא האהדה". על פי חוק השליחות, תשכ"ה-1965 (סעיף 1 (א) -שליחות היא יפוי כוחו של שלוח לעשות בשמו או במקומו של שלוח פעולה משפטית כלפי צד שלישי. נראה כי תיאוריית התלכיד האמורה, באה ואומרת במלים אחרות: מאחר והקבוצה והאוהדים שם תלכיד, הרי שניתן לראות באוהדים - בעת שהם מבצעים פעולות עידוד למיניהן כ"שלוח" של הקבוצה ולכן גם כאשר האוהדים מבצעים פעולות עידוד אסורות על פי תקנון המשמעת, הקבוצה אחראית לפעולות אלו באותה "אחריות שילוחית".

ולא נותר אלא לשאול גם כאן, האמנם? על פניו נראה כי מועדון כדורגל מכבי חיפה "תומרץ" די והותר: הוא שילם (מן הסתם) דמי שיטור, נשמע להוראות והנחיות המשטרה שנטלה אחריות על האירוע, שילם לחברת אבטחה/סדרנים. ברור גם כי הקבוצה כלל לא "נהנתה" מה"עידוד" שלאו עידוד הוא והשלכת הפריטוכניקה למגרש לא הייתה לצורך "דחיפה". עולה כאמור כי מטרת השלכת החזיזים למגרש הייתה לגרום לנזק לקבוצה עצמה (כך למשל במשחק הקודם- מול בית"ר ירושלים הייתה אמנם פירוטכניקה אבל זו נשארה בתוך היציע (הצפוני) ולא הושלכה למגרש.

לפיכך, מקום בו הרציונל כלל לא מתקיים והפעולות חרגו מפעולות עידוד (אסורות) והיו פעולות כנגד הקבוצה, נשאלת השאלה האם אותה "אחריות שילוחית" אכן מתקיימת במקרה זה?

על פי המפורט בסעיפים 97 ואילך בדו"ח הוועדה, תקנוני פיפא ו- אופ"א מטילים אחריות שילוחית על הקבוצה במקרה של התפרעות אוהדים גם במקרה של העדר אשמה או רשלנות מטעם המועדון " even if the association or club concerned can prove the absence of any fault or even if they can negligence" (פיפא), - prove the absence of any negligence in relation to the organization of the match" (אופ"א). עוד על פי המשך הדברים שבדו"ח בהתאחדויות האירופאיות השונות

WWW.LAWSHIPS.COM
BY YOAV HARRIS
Email:
yoavh@maritime-law.co.il
Harris & Co
Maritime law office
CHAMBERS & PARTNERS
REVIEW
"HAS SIGNIFICANT LITIGIOUS CAPABILITIES."
"GREAT LAWYER."
"EXTREMELY SHARP AND FAST."
Chambers CONTRIBUTOR
Global Practice Guides
2024
Shipping
dun's 100
The LEGAL 500

נקיטת כל האמצעים על ידי המועדון אמנם לא תשחרר מהאחריות השילוחית אולם תביא להפחתת העונש שיוטל על המועדון ובצ'יקיה למשל ישנה גם האפשרות כי כלל לא יוטל עונש על המועדון. יתרה מכך, בהולנד, די בכך שהמועדון נקט באמצעים מספקים – sufficient measures למניעת ההתנהגות הבלתי הולמת, על מנת שלא ייענש, כאשר מתוך 179 מקרים של העמדה לדין בגין התפרעות אוהדים במהלך עונת 2021/2022 ב- 58 מקרים הקבוצה זוכתה לנוכח נקיטת אמצעים קפדניים על ידי הקבוצה.

במחוזותינו, אנו, המשכו של סעיף 15 ב. לתקנון המשמעת קובע כי לקבוצה יש אפשרות להוכיח כי נקטה בכל האמצעים האפשריים לטיפול בעבירות ולמניעתן באופן קפדני וביצעה את כל הפעולות הבאות: רגולציה מול המתפרעים (למשל הוראות בתנאי המנוי המאשרות את שלילתו במקרה של עבירת אוהדים), מינוי איש קשר מול האוהדים, המצב מצלמות במגרש, פרסום אזהרות, נקיטת אמצעים משפטיים נגד האוהדים.

בתיק מספר 125064 הואשמה קבוצת מכבי חיפה באירועי המשחק מול בית"ר ירושלים בגין הדלקת 20 אבוקת ביציע הצפוני (אשר לא הושלכו למגרש כאמור). מהחלטת הדיין הראשי עו"ד ישראל שמעוני (15.1.2025) עולה כי מכבי חיפה בחרה שלא להתייצב לדיון והיא הורשעה בקנס של 60,500 ₪ ואיסור מכירת כרטיסים למשחק חוץ (הפעלת תנאי).

במקרה ייחודי זה, בחר מועדון כדורגל מכבי חיפה להגיע להסדר טיעון עם תובע ההתאחדות לכדורגל, אשר כלל עונשים של ניצחון טכני למכבי תל אביב, הפחתת נקודה בפועל, אי מכירת כרטיסים לשני משחקי חוץ וקנס כספי. על פי הפרסומים בתקשורת, בפסק הדין של דיינים אשר אימצו את הסדר הטיעון נכתב, בין היתר כי "אין מדובר בקומץ אלא בהתארגנויות של כנופיות, המותאמות ביניהן, הבאות לנהוג באלימות מחוץ ובתוך האיצטדיון". הנמקה שרק מעלה את השאלה כלום מועדון אמור לשאת ב"באחריות שילוחית" לפעולות של כנופיות אלימות? מאחר והתיק נסגר בהסדר טיעון, נראה כי השאלות לעת עתה תישארנה ללא מענה, עד לאירוע הבא אשר נקווה כי לא יתרחש.

יואב הריס, עו"ד

האמור לעיל אינו חוות דעת משפטית.

SOCIALS
YOAV HARRIS ADVOCATE
YOAV HARRIS
WWW.LAWSHIPS.COM
YOAV HARRIS

CONTACTS
FAX: +927.(0)4.874.4040
TEL: +927.(0)4.845.4040
E-MAIL: YOAVH@MARITIME-LAW.CO.IL
16 PAL-YAM ST. 5TH FL. HAIFA.
28 HARBAA ST. NORTH TOWER, 5TH FL. TEL AVIV.

